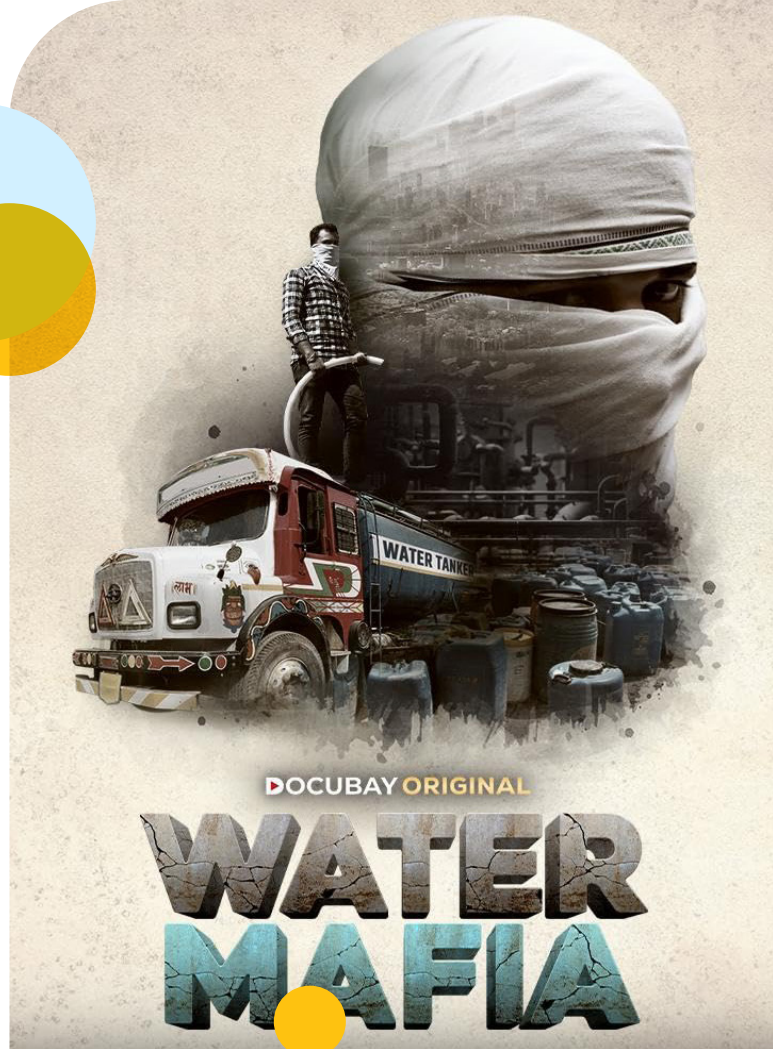

ماfiای آب؛ کسب و کار تشنگی

به روایت قربانیان بسنده نمی‌کند و از دیدگاه روزنامه‌نگاران تحقیقی، اقتصاددانان، برنامه‌ریزان شهری، کارشناسان و حتی افرادی که با این شبکه‌ها ارتباط داشته‌اند نیز بهره می‌گیرد. یکی از نکات قابل توجه مستند، عبور از تصویر ساده «آب‌دزدها» یا «قاچاقچیان آب» است. آنچه فیلم پیش چشم مخاطب قرار می‌دهد، شبکه‌ای است که در آن مرز میان رسمی و غیررسمی، قانون و تخلف و حتی عرضه عمومی و تجارت خصوصی همیشه روشن نیست. به تعبیر سازندگان، تحقیقات آنها نشان داد که در شهرهای بزرگی مانند دهلی و بمبئی، معاملات آب به بخشی از زندگی روزمره تبدیل شده و مسئله در نهایت به توانایی مردم برای پرداخت هزینه آب نیز گره می‌خورد. در این میان، وضعیت محله‌های کم‌برخوردار اهمیت ویژه‌ای پیدا می‌کند. هنگامی که شبکه رسمی قادر به تأمین پایدار آب برای همه شهروندان نیست، کسانی که از نظر اقتصادی و اجتماعی در موقعیت ضعیف‌تری قرار دارند، بیش از دیگران به بازارهای غیررسمی وابسته می‌شوند. به این ترتیب، کمبود آب به مسئله‌ای درباره نابرابری و عدالت شهری تبدیل می‌شود. پژوهشگرانی که در فیلم حضور دارند نیز بر همین ابعاد اقتصادی و برنامه‌ریزی شهری بحران تأکید می‌کنند. ارزش فیلم در این است که یک پرسش مهم را پیش روی ما می‌گذارد: اگر آب کمیاب شود و نظام رسمی در تأمین و توزیع آن دچار ضعف شود، چه مناسبات اقتصادی و اجتماعی در اطراف این کمبود شکل خواهد گرفت؟

با تشدید بحران آب در بسیاری از مناطق جهان، این پرسش، دیگر پرسشی دور از ذهن نیست. آب برخلاف بسیاری از کالاها جایگزین‌پذیر نیست و انسان می‌تواند برای مدت محدودی نبود یا کمبود آن را تحمل کند. از همین رو، هر جا دسترسی به آب از یک حق عمومی به امتیازی وابسته به پول، موقعیت یا قدرت تبدیل شود، زمینه برای شکل‌گیری مناسباتی فراهم می‌شود که ممکن است بسیار فراتر از یک بازار غیرقانونی ساده باشد. «ماfiای آب» از این منظر، بیش از آنکه صرفاً فیلمی درباره هند یا درباره گروهی از مجرمان باشد، مستندی درباره اقتصاد کمیابی است؛ درباره اینکه وقتی یک نیاز حیاتی کمیاب می‌شود، قدرت و ثروت چگونه می‌توانند بر دسترسی به آن اثر بگذارند. شاید مهم‌ترین پرسشی که پس از تماشای این مستند در ذهن باقی می‌ماند، همین باشد: وقتی آب کمیاب می‌شود، چه کسی تشنه می‌ماند و چه کسی از تشنگی دیگران سود می‌برد؟

مستند «ماfiای آب» (Water Mafia) به کارگردانی نامان گوویل (Naman Govil)، نگاهی تحقیقی به بازار غیررسمی و زیرزمینی آب در دو کلان‌شهر هند، دهلی و بمبئی، دارد. این فیلم ۴۵ دقیقه‌ای با همکاری Vice Studios India و DocuBay در ژانویه ۲۰۲۴ تولید و منتشر شد. موضوع فیلم در ظاهر ساده است: آب، کمبود آن و کسانی که از فروش و توزیع غیرقانونی آن درآمد کسب می‌کنند. اما مستند به تدریج نشان می‌دهد که پشت این بازار، مسئله‌ای بسیار پیچیده‌تر قرار دارد؛ مسئله‌ای که به رابطه میان کمبود آب، فقر، مدیریت شهری، اقتصاد غیررسمی، فساد و قدرت مربوط می‌شود. فیلم تلاش می‌کند سازوکار این شبکه را از نزدیک بررسی کند؛ اینکه آب چگونه تأمین و جابه‌جا می‌شود، چه کسانی در این چرخه حضور دارند و بازار زیرزمینی چگونه در کنار نظام رسمی آبرسانی شکل گرفته و دوام می‌آورد. در این مسیر، فیلمساز تنها